

بایست علم امام علیه السلام

(بررسی تاریخی و کلامی)

سید علی هاشمی

انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی قدس سره

۱۳۹۶

سرشناسه	: هاشمی، سیدعلی، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: ماهیت علم امام علیه السلام: بررسی کلامی / سیدعلی هاشمی.
مشخصات نشر	: قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمین، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۶۰۷ص.
فروست	: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۹۰. کلام و عقاید؛ ۱۳۴.
وضعیت فهرست نویسی	: فیا.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: علم امام.
موضوع	: Knowledge of Imam*
موضوع	: علم امام -- جنبه های قرآنی.
موضوع	: Knowledge of Imam -- Qur'anic teaching*
موضوع	: علم امام - احادیث.
موضوع	: Knowledge of Imam -- Hadiths*
شناسه افزوده	: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی
رده بندی کنگره	: BP۲۲۳/۳۴/۵۲م۲
رده بندی دیویی	: ۴۵/۲۹۷
شماره کتاب شناسی ملی	: ۴۳۵۹۹۳

شماره ردیف ۱۲۷۹
شماره موضوعی ۱۳۴-کلام و عقاید-۱۲۹۶-۰۴

■ ماهیت علم امام (علیه السلام): بررسی تاریخی و کلامی

- مؤلف: سیدعلی هاشمی
- ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- چاپ: پایپروس
- نوبت چاپ: اول
- تاریخ چاپ: بهار ۱۳۹۶
- قیمت: ۴۳۰۰۰ تومان

- دفتر مرکزی: قم، خیابان شهدا، کوی ممتاز، پلاک ۳۸
- تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۳۲۶
- شعبه تهران: خیابان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و شهید منیرى جاوید، ساختمان شماره ۳۱۰، طبقه سوم، واحد ۱۱۲
- تلفن و نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۶۶۱۲۱
- شعبه مؤسسه امام خمینی (ره): قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)
- تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

فهرست مطالب

مقدمه معاونت پژوهش	۱۹
مقدمه	۲۳

بخش اول: مبانی قرآنی

فصل اول: روش‌های علمی سوزن برگزیدگان خداوند در قرآن

مقدمه	۳۲
۱. وحی	۳۴
۱-۱. وحی در لغت	۳۴
۱-۲. کاربردهای وحی در قرآن	۳۷
۱-۲-۱. وحی پیامبرانه	۳۸
۱-۲-۲. وحی غیرپیامبرانه	۳۸
الف) وحی به جمادات	۳۸
ب) وحی به حیوانات	۴۰
ج) وحی به فرشتگان	۴۱
د) وحی به انسان‌های غیرپیامبر	۴۲

۴۲	وحی شیطانی
۴۳	وحی رحمانی
۴۴	۲. الهام
۴۴	۲-۱. الهام در لغت
۴۵	۲-۲. کاربردهای الهام در قرآن
۴۸	۳. ارتباط با فرشتگان
۵۰	۴. امداد از ناحیه مقدس
۵۵	۳-۱. ماهیت روح
۵۸	۳-۲. نتیجه گیری
۵۹	۵. شهود
۶۰	۵-۱. شهود ملکوت آسمانها و زمین
۶۰	۵-۱-۱. شهود حضرت ابراهیم
۶۳	۵-۱-۲. معراج پیامبر اکرم
۶۴	۵-۲. مشاهده اعمال
۶۶	۵-۲-۱. مشاهده در دنیا یا آخرت
۶۶	الف) مشاهده در آخرت
۶۷	ب) مشاهده در دنیا
۶۸	ج) مشاهده خداوند و پیامبرش در دنیا و مشاهده مؤمنان و پیامت
۶۹	د) دیدگاه برگزیده
۷۰	هـ) مقصود از مؤمنان
۷۱	۵-۲-۲. چگونگی مشاهده اعمال
۷۳	۵-۲-۳. شهود اعمال در تفاسیر صحابه و تابعین
۷۳	۵-۳. گواهی بر اعمال
۷۵	۵-۳-۱. متعلق گواهی

۵-۳-۲. مراد از گواهی.....	۷۶
۵-۳-۳. گواهان اعمال.....	۸۱
۵-۳-۴. گواهی بر اعمال در تفاسیر صحابه و تابعین.....	۸۴
۶. رؤیای صادق.....	۸۷
۷. تعقل (خردورزی).....	۸۹
۷-۱. عقل در لغت.....	۸۹
۷-۲. کاربردهای عقل در قرآن.....	۹۲
۸. استفاده از موااس.....	۹۷
نتیجه‌گیری این فصل.....	۹۷
پیوست: نمونه‌هایی از علوم برگزیدگان خداوند در قرآن.....	۹۸
۱. حکمت.....	۹۹
۱-۱. حکمت در لغت.....	۹۹
۱-۲. کاربردهای حکمت در قرآن.....	۱۰۱
۲. علم تأویل.....	۱۰۵
۲-۱. معنای تأویل.....	۱۰۷
۲-۲. آگاهان از تأویل.....	۱۰۸
۲-۳. رابطه تأویل و تعقل.....	۱۱۱
فصل دوم: ماهیت و ویژگی‌های علوم برگزیدگان خداوند در قرآن با نگاهی به برداشت مسلمانان نخستین)	
مقدمه.....	۱۱۴
ماهیت علوم برگزیدگان خداوند در قرآن.....	۱۱۴
ویژگی‌های علوم برگزیدگان خداوند در قرآن.....	۱۱۷
۱. ذاتی یا الهی بودن.....	۱۱۸
۲. اکتسابی یا موهبتی بودن.....	۱۲۰

۱۲۳	۳. تام یا افزایش پذیر بودن
۱۳۵	۴. دفعی یا تدریجی بودن
۱۳۸	۵. شأنی یا فعلی بودن
۱۴۰	۶. اجمالی یا تفصیلی بودن
۱۴۲	۷. معصومانه یا خطا پذیر بودن
۱۴۶	۸. حضوری یا حصولی بودن
۱۵۱	نتیجه گیری پایان فصل
۱۵۲	پیوسته: نمونه هایی از علوم موهبتی در قرآن

بخش دوم: مستندات روایی

فصل سوم: روش های علم آموزی ائمه در روایات

۱۶۰	مقدمه
۱۶۲	روش های علم آموزی ائمه در روایات
۱۶۳	۱. آموختن از حجت پیشین
۱۶۳	۱-۱. روایات وارده از معصومان در این موضوع
۱۶۳	۱-۱-۱. روایات پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین
۱۶۵	۱-۱-۲. روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد
۱۶۹	۱-۱-۳. روایات امام باقر و امام صادق
۱۷۱	۱-۱-۴. روایات امام کاظم و امام رضا
۱۷۳	۱-۱-۵. روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زین العابدین
۱۷۳	۱-۲. محتوای علوم فراگرفته شده
۱۷۶	۱-۳. شیوه انتقال دانش از یک حجت به حجت بعد
۱۷۶	۱-۳-۱. تعلیم و تعلم عادی
۱۷۷	۱-۳-۲. تعلیم و تعلم ویژه
۱۷۹	۱-۴. نکات تاریخی

۱۸۰	۲. میراث مکتوب ویژه ائمه
۱۸۰	۲-۱. روایات وارده از معصومان در این موضوع
۱۸۱	۲-۱-۱. روایات پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین
۱۸۳	۲-۱-۲. روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد
۱۸۷	۲-۱-۳. روایات امام باقر و امام صادق
۱۹۹	۲-۱-۴. روایات امام کاظم و امام رضا
۲۰۲	۲-۱-۵. روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان
۲۰۳	۲-۲. محتوای کتاب‌ها
۲۰۴	۲-۳. نکات تاریخی
۲۰۵	۳. امداد علمی از روح مقدس
۲۰۶	۳-۱. روایات وارده از معصومان در این موضوع
۲۰۶	۳-۱-۱. روایات پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین
۲۰۶	۳-۱-۲. روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد
۲۰۷	۳-۱-۳. روایات امام باقر و امام صادق
۲۰۹	۳-۱-۴. روایات امام کاظم و امام رضا
۲۰۹	۳-۱-۵. روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان
۲۰۹	۳-۲. ماهیت روح القدس
۲۱۰	۳-۲-۱. روح القدس؛ مرتبه‌ای از روح پیامبران و اوصیای آنان
۲۱۴	۳-۲-۲. روح القدس؛ موجودی مستقل از ائمه
۲۱۶	۳-۲-۳. امداد روحی مقدس و بزرگ‌تر از جبرئیل و میکائیل
۲۲۱	۳-۲-۴. جمع‌بندی روایات
۲۲۵	۳-۳. شیوه دریافت از روح القدس
۲۲۷	۳-۴. آثار همراهی روح القدس
۲۲۸	۳-۵. محتوای علوم دریافت‌شده از روح القدس

- ۳-۶. نکات تاریخی..... ۲۲۹
۴. ارتباط با فرشتگان و تحدیث..... ۲۳۰
- ۴-۱. روایات وارده از معصومان در این موضوع..... ۲۳۱
- ۴-۱-۱. روایات پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین..... ۲۳۱
- ۴-۱-۲. روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد..... ۲۳۴
- ۴-۱-۳. روایات امام باقر و امام صادق..... ۲۳۶
- ۴-۱-۴. روایات امام کاظم و امام رضا..... ۲۴۵
- ۴-۱-۵. روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان..... ۲۴۶
- ۴-۲. روش ارتباط با فرشتگان..... ۲۴۷
- ۴-۳. محتوای علوم دریافت شده از فرشتگان..... ۲۵۰
- ۴-۴. عمومی یا اختصاصی بودن ارتباط با فرشتگان..... ۲۵۰
- ۴-۵. نکات تاریخی..... ۲۵۳
۵. الهام..... ۲۵۴
- ۵-۱. روایات وارده از معصومان در این موضوع..... ۲۵۵
- ۵-۱-۱. روایات پیامبر اکرم و امیرالمؤمنین..... ۲۵۵
- ۵-۱-۲. روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد..... ۲۵۷
- ۵-۱-۳. روایات امام باقر و امام صادق..... ۲۵۷
- ۵-۱-۴. روایات امام کاظم و امام رضا..... ۲۶۰
- ۵-۱-۵. روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان..... ۲۶۱
- ۵-۲. ماهیت الهام و تفاوت آن با وحی..... ۲۶۱
- اقسام وحی نبوی و رابطه آن با الهام..... ۲۶۲
- ۵-۳. محتوای علوم الهامی..... ۲۶۶
- ۵-۴. منبع الهامگر..... ۲۶۸
- ۵-۵. عمومی یا اختصاصی بودن این شیوه..... ۲۶۸

۵-۶. نکات تاریخی.....	۲۶۹
۶. شهود.....	۲۶۹
۶-۱. شهود باورها.....	۲۷۰
۶-۱-۱. روایات وارده از معصومان علیهم السلام در این موضوع.....	۲۷۰
الف) روایات پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام	۲۷۰
ب) روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد علیهم السلام	۲۷۱
ج) روایات امام باقر و امام صادق علیهم السلام	۲۷۲
د) روایات امام کاظم و امام رضا علیهم السلام	۲۷۴
هـ) روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان علیهم السلام	۲۷۴
۶-۱-۲. چگونگی شهود باورها.....	۲۷۴
۶-۲. شهود اعمال.....	۲۷۵
۶-۲-۱. روایات وارده از معصومان علیهم السلام در این موضوع.....	۲۷۵
الف) روایات پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام	۲۷۵
ب) روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد علیهم السلام	۲۷۶
ج) روایات امام باقر و امام صادق علیهم السلام	۲۷۶
د) روایات امام کاظم و امام رضا علیهم السلام	۲۷۸
هـ) روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان علیهم السلام	۲۸۰
۶-۲-۲. عمود نورانی و عرضه اعمال.....	۲۸۰
۶-۲-۳. چستی عمود نورانی.....	۲۸۴
۶-۲-۴. چگونگی عرضه اعمال.....	۲۸۶
۶-۲-۵. محتوای علوم عرضه شده.....	۲۸۷
۶-۳. شهود حوادث جهان.....	۲۸۸
۶-۳-۱. روایات وارده از معصومان علیهم السلام در این موضوع.....	۲۸۸
الف) روایات پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام	۲۸۸

۲۹۱	ب) روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد
۲۹۱	ج) روایات امام باقر و امام صادق
۲۹۳	د) روایات امام کاظم و امام رضا
۲۹۳	هـ) روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان
۲۹۳	۶-۳-۲. چگونگی شهود حوادث
۲۹۴	۶-۴. محتوای علوم شهودی
۲۹۵	۶-۵. نکات تاریخی
۲۹۶	۷. خردورزی
۲۹۸	۷-۱. روایات وارد از معصومان در این موضوع
۲۹۸	۷-۱-۱. روایات امیر اکرم و امیر المؤمنین
۳۰۱	۷-۱-۲. روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد
۳۰۱	۷-۱-۳. روایات امام باقر و امام صادق
۳۰۳	۷-۱-۴. روایات امام کاظم و امام رضا
۳۰۳	۷-۱-۵. روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان
۳۰۴	۷-۲. محتوای علوم استنباطی
۳۰۴	۷-۳. نکات تاریخی
۳۰۵	۸. رؤیای صادقه
۳۰۷	۹. استفاده از حواس مادی
۳۰۹	نتیجه‌گیری پایان فصل

فصل چهارم: ماهیت و ویژگی‌های علوم ائمه در روایات

۳۱۲	مقدمه
۳۱۳	ماهیت علوم اهل بیت
۳۱۳	ویژگی‌های علوم اهل بیت
۳۱۳	۱. ذاتی یا الهی بودن

۳۱۵	۲. اکتسابی یا موهبتی بودن.....
۳۱۶	۳. تام یا افزایش‌پذیر بودن.....
۳۱۷	روایات پیامبر اکرم ﷺ و امیرالمؤمنین ﷺ.....
۳۲۰	روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد ﷺ.....
۳۲۲	روایات امام باقر و امام صادق ﷺ.....
۳۲۲	شواهد تام بودن علوم ائمه ﷺ.....
۳۲۴	شواهد افزایش‌پذیری علوم ائمه ﷺ.....
۳۲۷	روایات امام کاظم و امام رضا ﷺ.....
۳۳۱	روایات امام جواد، امام هادی و امام عسکری و امام زمان ﷺ.....
۳۳۱	جمع‌بندی روایات.....
۳۳۲	یک: افزایش‌پذیری در علوم حادث.....
۳۳۴	دو: افزایش‌پذیری در کمالات معنوی.....
۳۳۶	نکات تاریخی.....
۳۳۷	۴. شأنی یا فعلی بودن.....
۳۳۹	روایات پیامبر اکرم ﷺ و امیرالمؤمنین ﷺ.....
۳۴۱	روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد ﷺ.....
۳۴۳	روایات امام باقر و امام صادق ﷺ.....
۳۴۶	روایات امام کاظم و امام رضا ﷺ.....
۳۴۸	روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان ﷺ.....
۳۴۸	جمع‌بندی روایات.....
۳۴۹	نکته تاریخی.....
۳۴۹	۵. اجمالی یا تفصیلی بودن.....
۳۵۰	شواهد تفصیلی بودن علوم ائمه ﷺ.....
۳۵۲	شواهد اجمالی بودن بخشی از علوم ائمه ﷺ.....

- ۳۵۵ جمع بندی روایات
- ۳۵۷ نکته تاریخی
- ۳۵۷ ۶. معصومانه یا خطا پذیر بودن
- ۳۵۸ روایات پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۳۶۰ روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد علیهم السلام
- ۳۶۲ روایات امام باقر و امام صادق علیهم السلام
- ۳۶۵ روایات امام کاظم و امام رضا علیهم السلام
- ۳۶۷ روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان علیهم السلام
- ۳۶۷ جمع بندی روایات
- ۳۷۰ نکات تاریخی
- ۳۷۰ ۷. برابر یا رتبه پذیر بودن
- ۳۷۱ شواهد تساوی علمی ائمه علیهم السلام
- ۳۷۴ شواهد عدم تساوی علمی ائمه علیهم السلام
- ۳۷۶ جمع بندی روایات
- ۳۷۷ نکته تاریخی
- ۳۷۸ ۸. قطعی یا تغییر پذیر بودن
- ۳۸۱ نکته تاریخی
- ۳۸۱ ۹. حضوری یا حصولی بودن
- ۳۸۲ نکته تاریخی
- ۳۸۲ ۱۰. الزام آور بودن
- ۳۸۴ روایات پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امیرالمؤمنین علیه السلام
- ۳۸۵ روایات امام حسن، امام حسین و امام سجاد علیهم السلام
- ۳۸۵ روایات امام باقر و امام صادق علیهم السلام
- ۳۸۷ روایات امام کاظم و امام رضا علیهم السلام

۳۸۸	روایات امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان
۳۸۸	جمع‌بندی روایات
۳۹۰	نکته تاریخی
۳۹۱	نتیجه‌گیری پایان فصل
۳۹۲	پیوست ۱: مشروط یا غیرمشرط بودن علم امام
۳۹۴	تحلیل و جمع‌بندی
۳۹۷	نکته تاریخی
۳۹۷	پیوست ۲: الزام‌آوری یا رخصتمندی بیان علوم

بخش سوم: دیدگاه اصحاب و پاسخ به شبهات

فصل پنجم: مادیات و ویژگی‌های علوم ائمه از دیدگاه اصحاب آنان

۴۰۲	مقدمه
۴۰۴	دیدگاه اصحاب پیامبر اکرم
۴۰۴	شرایط سیاسی و فرهنگی
۴۰۸	دیدگاه اصحاب
۴۱۸	دیدگاه اصحاب امام حسن، امام حسین و امام سجاد
۴۱۸	شرایط سیاسی و فرهنگی
۴۲۴	دیدگاه اصحاب
۴۳۰	دیدگاه اصحاب امام باقر و امام صادق
۴۳۰	شرایط سیاسی و فرهنگی
۴۳۳	دیدگاه اصحاب
۴۴۷	دیدگاه اصحاب امام کاظم و امام رضا
۴۴۷	شرایط سیاسی و فرهنگی
۴۵۳	دیدگاه اصحاب
۴۵۶	دیدگاه اصحاب امام جواد، امام هادی، امام عسکری و امام زمان

نتیجه‌گیری پایان فصل ۴۶۵

فصل ششم: بررسی و نقد شبهات

مقدمه	۴۷۰
ضعف کتاب‌های مرتبط با بحث علم امام	۴۷۰
ضعف سندی روایات علم امام	۴۷۳
تناقض میان روایات علم امام	۴۷۳
غلوآمیز بودن اعتقاد به علم فرابشری برای ائمه	۴۷۴
اعتقاد داشتن اصحاب به علم فرابشری ائمه	۴۷۶
عدم تفاوت بین وی نبوی و علوم ائمه	۴۷۹
شأنی و ارادی نبودن علوم ائمه	۴۸۳
فعلیت تمام علوم ائمه	۴۹۱
محدود بودن علوم ائمه	۴۹۸
تام بودن علوم ائمه	۵۰۵
دفعی بودن علوم ائمه	۵۱۲
تساوی علوم ائمه	۵۱۵
حضوری بودن تمام علوم ائمه	۵۱۶
نفی علوم استنباطی و حسی	۵۱۷
نتیجه‌گیری پایانی	۵۱۹
منابع	۵۲۱
نمایه‌ها	۵۴۹

مقدمه و سؤالات پژوهش

حقیقت اصیل ترین چارچادانه ترین و زیباترین راز هستی و نیاز آدمی است که سلسله مؤمنان و عالمان صابان جهانها که در راه آن نباخته، و جاهلان و باطل پرستان چه توطئه ها و ترفندها به مرای خود و مسخ آن نساخته اند. چه تلخ واقعیتی است مظلومیت حقیقت، و چه شیرین حقیقتی است این واقعیت که در مصاف همیشگی حق و باطل، حق سربلند و سرفراز است. باطل از بین رفتنی و نگوئسار. این والا و بالانشینی حقیقت، گذشته از سرشت حق، وام دار کوشش های خالصانه و پایان ناپذیر حقیقت جویانی است که در عرصه نظر و عمل تمرکز محکم بسته و از دام و دانه دنیا رسته اند، و در این میان نقش و تأثیر ادیان و پیام بان الهی، و به ویژه اسلام و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و جانشینان برحق و گرامی او علیه السلام برجسته ترین است.

دانشمندان نام آور شیعه رسالت خطیر و بی نظیر خویش را بهر قدری از عقل و نقل و غوص در دریای معارف قرآن و برگرفتن گوهر ناب حقیقت از سیره آن پیشوایان و عرضه آن به عالم بشری و دفاع جانانه در برابر هجوم ظلمت پرستان حقیقت گریز دانسته و در این راه دیده ها سوده و جانها فرسوده اند. اکنون در عصر بحران معنویت که دشمنان حقیقت و آدمیت هر لحظه با تولید و انتشار فزون از

شمار آثار نوشتاری و دیداری و به کارگیری انواع ابزارهای پیشرفته سخت افزاری و نرم افزاری در عرصه های گوناگون برای سیطره بر جهان می کوشند، رسالت حقیقت خواهان و اندیشمندان حوزوی و دانشگاهی، به ویژه عالمان دین، بس عظیم تر و سخت دشوارتر است.

در جهان تشیع، پژوهشگران حوزوی در علوم فلسفی و کلامی، تفسیری و حدیثی، فقهی و اصولی و نظایر آن کارنامه درخشانی دارند، و تأملات ایشان بر تارک پژوهش های اسلامی می درخشد. در زمینه علوم طبیعی و تجربی و فناوری های جدید نیز پژوهشگران ما تلاش هایی چشمگیر کرده، گام هایی نویدبخش برداشته و به جایگاه درخور خورشید جهان نزدیک شده اند، و می کوشند تا با فعالیت های روزافزونشان مقام شایسته خویش را در صحنه علمی بین المللی باز یابند. ولی در قلمرو پژوهش های علوم اجتماعی و انسانی تلاش های دانشمندان این مرزوبوم آن گونه که شایسته نظام اسلامی است به بار نرسیده و آنان گاه به ترجمه و اقتباس نظریات دیگران بسنده کرده اند. در این زمینه کم می توان رد پای ابتکارات و به ویژه خلاقیت های برخاسته از مبانی اسلامی را یافت و تا رسیدن به منزلت مطلوب راهی طولانی و پرچالش در پیش است. از این رو، افزون بر استیلا، استخراج، تفسیر و تبیین آموزه های دینی و سازمان دهی معارف اسلامی، کاوش در مسائل علوم انسانی و اجتماعی از دیدگاه اسلامی و تبیین آنها از مهم ترین اهداف و اولویت های مؤسسات علمی به ویژه مراکز پژوهشی حوزه های علمیه است.

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی * در پرتو تأییدات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و حمایت های بی دریغ خلف صالح وی، حضرت آیت الله خامنه ای «مد ظله العالی» از آغاز تأسیس براساس سیاست ها و اهداف ترسیم شده از سوی حضرت آیت الله محمدتقی مصباح یزدی «دامت برکاته» به امر پژوهش های علمی

و دینی اهتمام داشته و در مسیر برآوردن نیازهای فکری و دینی جامعه، به پژوهش‌های بنیادی، راهبردی و کاربردی پرداخته است. معاونت پژوهش مؤسسه برای تحقق این مهم، افزون بر برنامه‌ریزی و هدایت دانش پژوهان و پژوهشگران، در زمینه نشر آثار محققان نیز کوشیده و بحمدالله تاکنون آثار ارزنده‌ای را در حد توان خود به جامعه اسلامی تقدیم کرده است.

کتاب پیش روی، پژوهشی است در قلمرو مباحث امام‌شناسی که با تلاش پژوهشگر ارجمند جناب حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر سیدعلی هاشمی نگارش یافته است. هدف اصلی نویسنده بررسی ویژگی‌های علوم ائمه علیهم‌السلام با رویکرد تاریخی بوده است.

معاونت پژوهش در مؤسسه، محترم و آقای دکتر حسن یوسفیان که با نظارت، مطالعه و ارائه نظرهای سازنده، بر اتقان و غنای اثر افزوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند و توفیق روزافزون ایشان را از خداوند منان خواستار است.

معاونت پژوهش

مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی ره